

סקר טבע עירוני – תל אביב-יפו

אתר 2

ירקון מקטע מזרח

מכלול: נחל

תאריך סקירה: 23.5.12, 19.7.12, 19.4.12

גודל מקורב של השטח: 118 דונם

שם הסוקר: ניר מעוז, רעות לוריא, בועז שחם, ערן בנקר

נ.צ.מ (ישראל חדשה): 184650/668100

רחוב/גבול: מקטע הנחל בין כביש 4 לדרך פנחס רוזן.

רובע: 2 - עבר הירקון מזרח

תאור כללי: המקטע המזרחי של נחל הירקון בתחומי העיר. ערוץ צר עם צמחיית גדות צפופה ההולך ומתרחב מערבה. לאורך הנחל פארק ומדשאות. המקטע מתייחד בסבך צמחייה צפוף המהווה בית גידול לציפורי שיר וסבך.

מאפייני השטח

אקולוגיה

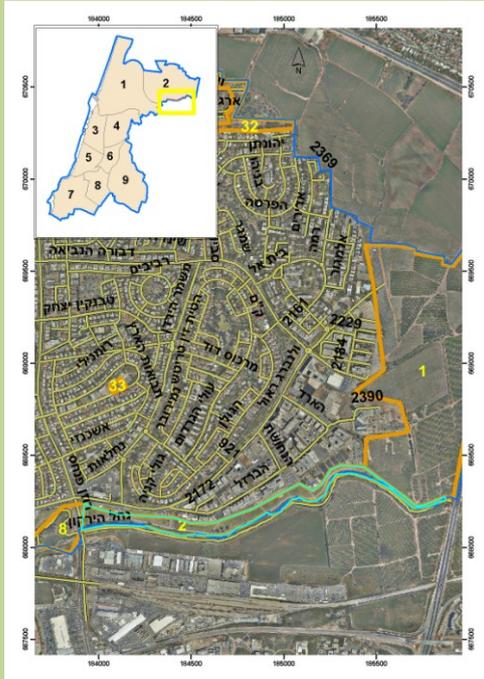
בתי גידול	נחל איתן, גדות נחל
תצורות צומח	צומח גדות, בתה עשבונית.
יחידות צומח	עבקה שכיח – קנה מצוי פטל קדוש – חנק מחדד
כיסוי צומח (%)	90% - 40%
צומח ייחודי	צפצפת הפרת, לוביה מיצרית.
בעלי חיים	ציפורי שיר ועופות מים, זוחלים.
חי ייחודי	ציפורי סבך: צטייה, שיחנית, קנית. צב רך
אתרים חשובים	החלק המזרחי הבלתי מגונן.
חשיבות ברצף- חיבור לאתרים אחרים	גבוהה. חלק ממערך השטחים הפתוחים לאורך הירקון.
מינים פולשים	צומח: טבק השיח, קיקיון מצוי. ציפורים: דררה, מאינה.
רמת השתמרות השטח	נמוכה - בינונית. בגדות שטח מגונן ומוסדר בו לא מתקיים בית הגידול הטבעי. הערוץ עצמו סובל מהפרות לאורך השנים

פיזי

קרע	חול, חמרה.
מורפולוגיה	מישור, שיפועים מתונים לכיוון הערוץ, ערוץ נחל.
מורכבות טופוגרפית (מופעי נוף)	בינונית – ערוץ נחל, שטח מגונן, מדשאות
חזות כללית	ערוץ נחל צר וסבך העובר לאורך שטחים חקלאים, חורשות ושטחים ציבורים מטופחים. בתחום הערוץ חזות נופית של ערוץ טבעי.
תשתיות קולטות קהל	קיים – ספסלי ישיבה, שבילים, מדשאות, פינת משחק, מתקנים, מים.

סביבה

מפגעים והפרות	שטח מטופל ומוסדר. מזהמים במי הנחל
רמת הפרה בשטח	נמוכה

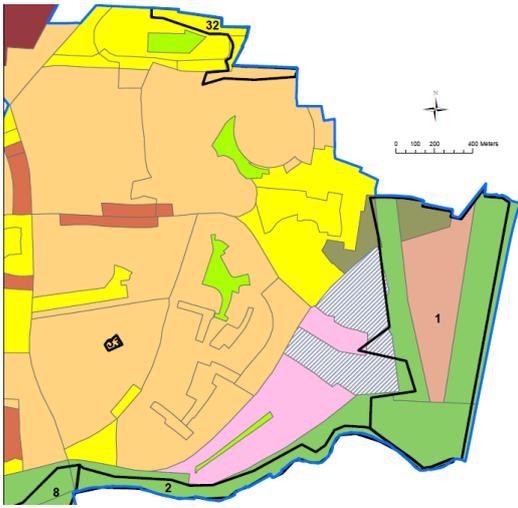

תרשים התמצאות

מראה כללי

ייעודי קרקע תא/5000

מקרא

- גבול העיר
- אתר

ייעודים תכנית מתאר

- אזור לתכנון בעתיד
- אזור מגורים בבניה מרקמית
- אזור מגורים בבניה מרקמית נמוכה
- אזור מגורים בבניה נמוכה
- אזור מגורים בבניה רבת קומות
- אזור מוסדות ציבור עירוניים ומטרופוליניים
- אזור מעורב
- אזור פעילות מיוחד
- אזור תעסוקה מטרופוליני
- אזור תעסוקה מקומי
- אזור תעסוקה עירוני
- בית עלמין
- דרך פרברית מהירה
- ים בתחום שיפוט עירוני
- מעגנת נופש ספורט ודיג
- שטח פתוח מטרופוליני
- שטח פתוח מטרופוליני חופי
- שטח פתוח עירוני

(מפגעים)	מוסדרת.
נגישות	28433/0 רמת החייל דרום –
ארכיאולוגיה	בח' אל-חדרה שרידי יישוב וחרסים מן התקופות ההלניסטית, הרומית, הביזנטית, הערבית הקדומה והצלבנית על פני הקרקע. בית קברות עתיק. ברח' הגולן מאוזוליאום מן התקופה הרומית, מערות קבורה מן התקופה הביזנטית, בית מלאכה לזכוכית מן התקופה הערבית הקדומה. ברמת החייל קבר
שימושים	גינה ציבורית, בור, שבילי הליכה, גן משחקים, חניה, שביל ישראל.

ייעודי קרקע עיקריים

תכנית מתאר ארצית:
 תמ"א 35 – מרקם שמור משולב, רגישות נופית סביבתית גבוהה.
 תמ"א 22 – נטיעות בגדות נחל.
תכנית מתאר מחוזית (תמ"מ 5):
 שטח פארקים מטרופוליניים.
תכנית מתאר עירונית (תא 5000):
 שטח פתוח מטרופוליני

מסקנות והמלצות

חשיבות האתר:

- מקטע יחסית לא מפותח ושקט של נחל הירקון בו קיים סבך צמחייה המהווה בית גידול לציפורי שיר וסבך.
- אתר פעילות של הצב הרך
- שמירה וטיפוח של ערכי טבע קיימים:
- מניעת ריסוס וכיסוח בשטחים לא מגוננים
- שמירה על איכויות המים
- שמירת מאפייני הסבך והריחוק ממוקדי הפרעה

שיקום ושיחזור בתי גידול מערכות אקולוגיות:

- הגדלת מורכבות של בתי הגידול השונים (שינוי חתכי הנחל)
- יצירת מפרצונים בגדות הנחל.
- סילוק מינים פולשים.
- התקנת תיבות קינון לציפורים ועטלפים
- דלול צמחים פולשים ועצי אקליפטוס

נתוני הסקר

צומח

שם המין	סטאטוס
ערבה מחודדת	מוגן
עבקנה שכח	
חנק מחודד	
פטל קדוש	
לוביה מיצרית	נדיר
גזר הגינה	
גזיר מזיק	
יבלית מצויה	
מרור הגינות	
לכיד הנחלים	
שבולת שועל נפוצה	
ברומית ספרדית	
מעוג כרתי	
קנה מצוי	

פולש	קיקיון מצוי
	ארכובית הציפורים
	חומעה יפה
	שנית גדולה
	כף אווז ריחנית
	ארכובית הכתמים
	משיין גלילי
	חבלבל השדה
	ינבוט השדה
	נשרן צפוף
	ירבוז מבריק
מוגן	שיזף מצוי
פולש	טבק השיח
מוגן, נדיר	צפצפת הפרת

מידע נוסף

צמחי מים שנצפו בעבר

שם המין	סטאטוס	מקור
עדשת מים גיבנת	מצוי	12, 11
נופר צהוב	אדום	12, 11
מדד זוחל	נדיר	12, 11
נימפאה תכולה	אדום	12, 11
אגמון החוף	נדיר	12, 11
גומא הפפירוס	אדום	12, 11
ניידת החוף	נדיר	12, 11
רופיית הים	אדום	12, 11
קרנן טבול	אדום	12, 11
נורית המים	מוגן	12, 11
אולמוס שעיר	מוגן, נדיר	5
ספת המים	אדום	5
שבטבט ענף	מוגן, נדיר	5
סמר מרצעני	נדיר	5
בת אורז משושה	אדום	5
לוענית יריחו	אנדמי	5
מכבד הביצות	אדום	5
סחלב הביצות	אדום	5
ארכובית סנגלית	נדיר	5
דחנן קיפח	אדום	5

בעלי חיים

עופות

מין	דירוג הספר האדום
אנפת לילה	LC
אנפית בקר	LC
מגלן חום	LC
סיקסק	LC
יונת בית	מין מבוית
תור צווארון	LC
תור מצוי	NT
צוצלת	מין פולש
דוכיפת	NT
שלדג גמדי	LC

לוביה מיצרית

NT	שלדג לבן-חזה
מין פולש	דררה מצויה
LC	נקר סורי
LC	סנונית רפתות
LC	סנונית מערות
LC	בולבול צהוב-שת
LC	פשוש
LC	צטיה
LC	קנית קטנה
NT	קנית אפריקנית
LC	שיחנית קטנה
LC	ירגזי מצוי
LC	צופית בוהקת
LC	עורבני שחור- כיפה
LC	קאק
LC	עורב אפור
מין פולש	מאינה מצויה
LC	דרור הבית
LC	ירקון
LC	חוחית
LC	חוגלה

יונקים

שם המין	דירוג הספר האדום
קיפוד מצוי	LC
עטלף פירות	LC
עכבר מצוי	LC
חולד	LC
נמיה	LC
נוטרייה	LC
עטלפון לבן שוליים	NT
תן	LC
חולדה מצויה	LC

זוחלים

מין	דירוג הספר האדום	סיכוי לנוכחות המין
צב יבשה מצוי	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צבגון אדום-אוזן	[מין פולש]	גבוה
צב ביצות	LC - לא בסיכון	נמצא
זיקית ים-תיכונית	LC - לא בסיכון	גבוה
חרדון מצוי צפוני	LC - לא בסיכון	נמצא
קמטן	NT - בסיכון נמוך	נמוך
לטאה זריזה	LC - לא בסיכון	בינוני
שממית בתים	LC - לא בסיכון	גבוה
מניפנית מצויה	LC - לא בסיכון	גבוה

שממית עצים	LC - לא בסיכון	בינוני
ישימונית מצויה	LC - לא בסיכון	נמוך
חומט גמד	LC - לא בסיכון	גבוה
חומט פסים	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית עינונית	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית נחשונית	VU - עתידו בסכנה	נמוך
חומט מנומר	LC - לא בסיכון	נמוך
נחשיל מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה
חנק	LC - לא בסיכון	גבוה
שלוך טלוא ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
שחור ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן זיתני	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן שחור	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן מטבעות	LC - לא בסיכון	גבוה
נחש מים	NT - בסיכון נמוך	גבוה
עין חתול חברבר	LC - לא בסיכון	גבוה
ארבע-קו מובהק	LC - לא בסיכון	נמוך
תלום-קשקשים מצוי	LC - לא בסיכון	בינוני
מחרוזת "האוכפים"	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צפע מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה

מידע נוסף

שם המין	דירוג הספר האדום	מקור
יונקים		
חתול בר?	VU	-
חתול ביצות	VU	2, 1, 11
שועל מצוי	LC	2, 1, 11
חדף (זעיר, מצוי)	NT	2, 1, 11
דרבן	LC	2, 1, 11
נברן שדות	LC	2, 1, 11
זוחלים		
צב רך	VU	2, 1, 11
ציפורים		
בז עצים	NT	1
ינשוף עצים	LC	1
דגים		
אמנון מצוי	LC	11, 12, 2
קיפון בורי	LC	11, 12, 2
שפמנון		11, 12, 2
צלופח אירופי	LC	11, 12, 2
קרפיון	גר	11, 12, 2
גמבוזיה	גר	11, 12, 2
לבנון הירקון	CR	11, 12, 2
אמנון היאור	נכחד	11, 12, 2
אמנון הגליל	DD	11, 12, 2
סייפן	-	11, 12, 2
נאוית כחולה	DD	11, 12, 2

מיני ציפורים שנצפו במרחב הפארק והנחל¹³

מין	דירוג הספר האדום	מין	דירוג הספר האדום	מין	דירוג הספר האדום
Myna Hill	פולש	חטפית טורקית		עורבני שחור-כיפה	LC
Red-billed Blue Magpie	פולש	חטפית לבנת-עורף		עיט גמדי	
אגמית מצויה	NT	חטפית שחורת-עורף		עיט חורש	
אדום-החזה		חכלילית סלעים	LC	עיט ערבות	
אווז אפור	מבוית	חכלילית עצים		עיט צפרדעים	RE
אורג מצועף דרומי	פולש	חמרייה חלודת-זנב	NT	עיט שמש	VU
איית צרעים		חנקן אדום-גב	NT	עלוית אפורה	
אנפה אפורה	RE	חנקן אדום-ראש	NT	עלוית חורף	
אנפה ארגמנית	NT	חנקן נובי	NT	עלוית ירוקה	
אנפית בקר	LC	חנקן שחור-מצח	LC	עלוית לבנת-בטן	LC
אנפית גמדית	NT	חסידה לבנה	NT	עלוית צהובה-גבות	
אנפית מנגרובים		חרטומית ביצות		עפרוני מצויץ	NT
אנפית סוף	NT	חרטומן יערות		עפרונן קצר-אצבעות	
אנפת לילה	LC	טבלן גמדי	NT	עקב חורף	NT
בולבול צהוב-שת	LC	טסית בתים	LC	עקב עיטי	NT
בז חופים		יאורית מצרית	פולש	פיפיון אדום-גרון	
בז מצוי	LC	יונת בית	מבוית	פיפיון זיתי	
בז נודד	RE	ינשוף עצים	LC	פיפיון מים	
בז עצים	NT	ירגזי מצוי	LC	פיפיון עצים	
בז ערב		ירקון	LC	פיפיון צהוב	EN
בזבז אירופי	DD	כוכית גדות	LC	פיפיון שדות	
ביצנית ירוקת-רגל		כחול-חזה		פצחן	
ביצנית לבנת-בטן		כרוון מצוי	NT	פרוש הרים	
ביצנית לבנת-כנף		לבנית קטנה		פרוש מצוי	
ביצנית מנומרת		לוחם		פרפור עקוד	LC
ביצנית עדינה		מאינה מצויה	פולש	פשוש	LC
ביצנית שחורת-כנף		מגלן חום		צופית בוהקת	LC
ברווז מוסקובי (ברבר)	מבוית	מלכילון אורנים		צוצלת	פולש
ברכיה	NT	מלכישליו חלודי		צטיה	LC
גבתון אדום-מקור	NT	מרומית לבנת-כנף		ציפור האהבה	פולש
גבתון גנים	LC	מרומית לבנת-לחי		קאק	LC
גבתון עפרוני	LC	מרית		קוניור	פולש

	שחור-ראש		צפונית		
NT	קוקייה אירופית		נחליאלי זנבתן		דוחל חום-גרון
LC	קוקייה מצויצת	NT	נחליאלי לבן		דוחל שחור-גרון
	קורמורן גדול		נחליאלי לימוני	NT	דוכיפת
LC	קיווית מצויצת	CR	נחליאלי צהוב	RE	דיה שחורה
	קיכלי אפור		נץ גדול	LC	דרור הבית
	קיכלי רונן	LC	נץ מצוי	LC	דרור ספרדי
CR	קנית אירופית		נץ קצר-אצבעות	פולש	דררה אדומת-חזה
NT	קנית אפריקנית	LC	נקר סורי	פולש	דררה אפורת-לחי
	קנית פסים		סבכי אפור	פולש	דררה מצויה
LC	קנית קטנה	DD	סבכי חורש	NT	זהבן מחלל
VU	רחם מדברי	LC	סבכי טוחנים	DD	זמיר הירדן
	רלית המים		סבכי ניצי		זמיר מנומר
	שחף אגמים	LC	סבכי קוצים	RE	זרון סוף
	שחף ארמני	LC	סבכי שחור-גרון	LC	זרון פס
CR	שחף צהוב-רגל	DD	סבכי שחור-כיפה	NT	זרון שדות
	שחף צר-מקור	LC	סבכי שחור-ראש	LC	זרון תכול
NT	שחפית-ים		סבראש	פולש	זרזיר בוהק
LC	שחרור	LC	סופית	פולש	זרזיר בורמזי
	שיחנית צהובת-בטן	VU	סיס הגליל	פולש	זרזיר הדור
LC	שיחנית קטנה	LC	סיס הרים		זרזיר מצוי
	שלדג גמדי	LC	סיס חומות	פולש	זרזיר שחור-קולר
NT	שלדג לבן-חזה	LC	סיקסק		זרעית השדה
NT	שליז נודד	NT	סלעית אירופית	NT	חוגלת סלעים
	שלך	LC	סלעית ערבות	LC	חויאי הנחשים
LC	שעיר מצוי	LC	סלעית קיץ	NT	חוחית
	שקנאי מצוי	LC	סנונית מערות		חופית אלפינית
VU	שרקרק מצוי	LC	סנונית רפתות		חופית קטנה
פולש	שרשיר בהמי		סתרי מצוי		חופמי צווארון
	שרשיר מצוי		עגור אפור		חורפי
פולש	תוכון	LC	עורב אפור	LC	חטיפית אפורה
NT	תור מצוי	LC	עורב מזרע		חטיפית גמדית
LC	תור צווארון		תחמס אירופי	NT	תנשמת לבנה
			תמירון		תפוחית מצויה

תרשים בתי גידול וערכי טבע

